

Enkele opmerkingen aan een leerkracht 4e klas in Rinkrank, Kalmthout bij de geschiedenisperiode in de vierde klas (2001-2002)

- De eerste helft van deze periode gaat over de persoonlijke geschiedenis. De werkwijze kan zo zijn :
 - De dag voordien aankondigen wat er de volgende dag gaat komen, zodat kinderen (en ouders) zich kunnen voorbereiden. Desnoods in de agenda laten noteren wat het thema van de volgende dag is. In elk geval het overzichtsblad van de periode meegeven en als handleiding gebruiken. Vertel zelf niet over dat éne litteken dat ieder mens heeft (navel), maar laat het als vraag klinken indien niemand van de kinderen daaraan denkt.
- Het periodeoverzicht kan ook op internet gezet worden (site van de school)
- De eerste dag kan je niet op voorhand meedelen, tenzij je het op het einde van de vorige periode doet. Maar dit is niet erg: de kinderen kunnen hun eigen littekens gemakkelijk vinden. Als ze er geen hebben, laat ze dan vertellen over littekens van mensen die ze kennen. Vertel eerst over je eigen littekens of over littekens van mensen die je goed kent (bijvoorbeeld over je eigen kinderen). Doe dat heel respectvol.
- Begin elke dag van deze periode met je eigen verhaal. Vertel dus eerst over jezelf. Laat daarna enkele kinderen vertellen of voorlezen (niet allemaal). Kies elke dag enkele kinderen uit.
- Laat ieder kind zijn eigen verhaal vertellen als opstel (creatief schrijven) en probeer nog binnen het lesuur te verbeteren (dus steeds heel kort bij één kind blijven, en dan verder laten werken - stimuleer de kinderen ook om hun tekst door een ander kind te laten nazien). Laat kinderen die het motorisch moeilijk hebben, hun tekst op de computer intikken. Anderen mogen dat thuis ook doen. (Ik had de gewoonte om voor de meeste kinderen hun tekst zelf over te tikken op de computer en terwijl ik schreef hen op de fouten te wijzen en er wat uitleg bij te geven). Zorg ervoor dat kinderen nooit te lang moeten wachten. Je kan desnoods slechts een deel van de tekst nakijken en verbeteren en dan een volgend kind nemen. Als het eerste kind klaar is met overschrijven kan het altijd terugkomen voor het volgende deel van de tekst. Als je niet alles kan nazien binnen de voorziene tijd, laat dan in de agenda noteren dat ze het thuis moeten laten nazien en verbeteren en overschrijven.
- In deze periode is er ook wat werk voor ouders (en grootouders). Als ze aan de beurt zijn, verwittig dan de kinderen dat ze op tijd de vraag stellen aan hun ouders of grootouders zodat je hun teksten op tijd hebt. Het is heel zinvol als ouders en grootouders zelf hun tekst opschrijven en dat de kinderen die dan overschrijven. Laat de kinderen die teksten ook voorlezen in de klas (ook weer niet allemaal, want dan is er geen tijd meer om te werken). Wie niet aan de beurt komt, komt een volgende keer aan de beurt. Je kan voor dat voorlezen ook verschillende dagen uittrekken zodat toch wel elk kind aan de beurt is gekomen tegen het eind van de periode. Als de teksten in het handschrift van de ouders of grootouders niet goed leesbaar is, tik de tekst dan over of vraag dat ze dat thuis doen. Je kan ook wachten tot de kinderen de tekst zelf hebben overgeschreven en dan pas laten voorlezen.

- Het is ook bijzonder zinvol om elke dag fragmenten uit het werk te laten voorlezen, voor de aanvang van de les. Zie het overzicht verderop.
- geschiedenis is vooral een taalperiode: lezen - vertellen - schrijven. Niet te streng zijn op spelling, maar steeds helpend optreden. Het belangrijkste is dat de kinderen zelf schrijven en durven schrijven. Ze moeten erop kunnen vertrouwen dat er iemand is die hen bij de spelling zal helpen. Door het dagelijks schrijven vorderen ze heel snel - zowel in spelling als zinsbouw e.d. Je mag alle elementen van het schrijven onder de aandacht brengen - individueel, niet klassikaal, al kan dat soms wel - bijvoorbeeld ook directe en indirecte rede. Schrijven is in deze periode een kunstzinnige activiteit.
- **OVERZICHT VAN EEN LES**

Beginnen met het periodeoverzicht. Wat hebben we gedaan? Wat doen we vandaag? Wat zullen we de komende dagen gaan doen? (In deze periode is zo'n overzichtsblad echt wel zinvol en past ook in het kader van geschiedenis) verleden - heden - toekomst.

Dan fragmenten laten lezen uit hun werk. Steeds maar twee of drie kinderen laten lezen. Maar wel gezamenlijk blad voor blad laten bekijken. Wat staat er op blad 1? Waarover gaat blad 2? ... lees eens wat op blad 3 staat. Enz... Je kan daarbij ieder kind zijn eigen werk laten bekijken, maar je kan ook het werk laten verspreiden, zodat een kind het werk van een ander bekijkt.

Dan zelf vertellen. Over je eigen geschiedenis of (later in de periode) over de geschiedenis van de gemeente (dorp of stad). Boeiend en beeldend vertellen. Vooral de entourage waarin het verhaal past is belangrijk.

Als het te pas komt (dus zeker in de eerste helft van de periode): na jouw vertelling enkele kinderen aan het woord laten.

Dan ieder kind zijn tekst laten opschrijven.

Zo snel mogelijk beginnen met nakijken en verbeteren. Desnoods per kind slechts een of twee zinnen en dan een ander kind nemen. Zorg ervoor dat kinderen nooit te lang moeten wachten. Laat zoveel mogelijk de kinderen naar jou komen, zodat ze in beweging komen. Dat stimuleert om daarna weer verder te schrijven. Kinderen die onleesbaar schrijven de computer laten gebruiken. Kinderen die een tekst niet hebben gemaakt of het echt niet klaarspelen: een tekst van een ander kind laten overschrijven. Je kan desnoods ook twee kinderen samen laten werken: de een vertelt aan de ander die opschrijft en samen schrijven ze dan 1 tekst over. Andere vormen van samenwerken zijn ook mogelijk (nakijken van tekst van een ander kind bijvoorbeeld). De lengte van de teksten afhankelijk maken van ieder kind afzonderlijk. De een schrijft 50 woorden, de ander schrijft er 75 of 100 of 150. Deze maatregel hoeft je pas te nemen als blijkt dat sommigen er de brui aan geven. Zorg er in elk geval voor dat de kinderen geen schrik hebben om te schrijven.

De tekeningen: zorg ervoor dat je (van zodra dat te pas komt) zelf een tekening op het bord hebt. De kinderen moeten die tekening niet overnemen, maar mogen ook zelf op zoek gaan in boeken enz. Naast de tekst komt er dagelijks ook een tekening of een

andere kunstzinnige activiteit. Ook muziek is mogelijk: een lied (met noten) overschrijven bijvoorbeeld kan ook (en dan later inoefenen - 's morgens ook met 5e en/of 6e- en laten voorspelen). Boetseren kan ook, schilderen enz.. Maar zorg ervoor dat er dagelijks een tekst is, want dankzij teksten kan de geschiedenis gereconstrueerd worden. Teksten schrijven is in deze periode dus absoluut een kunstzinnige activiteit. Gedichten kunnen dus ook.

Je kan tussendoor ook even op uitstap. Dat kan na de speeltijd (in plaats van Frans of Engels bv. of 's namiddags). Maar laat er altijd eerst over tekenen en schrijven, dan pas op uitstap omdat ze dan meer waarnemen en meer details zien. Je kan ook verder weg, bijvoorbeeld per fiets, maar zorg dan voor voldoende begeleiding. We kunnen daarbij - zo je dat wil - ook andere klassen betrekken. Bijvoorbeeld 3e klas of 5e of 6e klas. Alles is mogelijk. Het enige wat je moet doen is tijdig plannen en afspreken.

Iets dat nog niet mag vergeten worden: rond deze leeftijd beginnen kinderen te houden van lijstjes. Daarom voorzie ik in deze periode ook regelmatig het maken van lijstjes - denk maar aan verlanglijstjes enz. Ter gelegenheid van verjaardag of Sinterklaas. Maak bijvoorbeeld lijstjes van ziektes, van gebouwen e.d.)

Voor zover dit nog niet aan bod kwam in de derde klas: Zoek zo snel mogelijk ganzenveren of andere stevige veren (pauwen enz.) om mee te schrijven als het over het gotische schrift gaat. Laat de kinderen desnoods bij het begin van de periode thuis vragen of ze er ergens kunnen aan geraken. (Als je tenminste van plan bent om de kinderen eens met een ganzenveer te laten schrijven). Ook het schrijven met pennenstok, inktpot en kroontjes- of ballonpen inlassen; dat kan bv. passen in het kader van de geschiedenis van het onderwijs of je eigen geschiedenis.

boeken :

GESCHIEDENIS VAN KALMTHOUT

HET NAMENBOEK (voornamen)

WOORDENBOEK VAN DE FAMILIENAMEN IN BELGIË EN NOORD-FRANKRIJK (2 delen)